

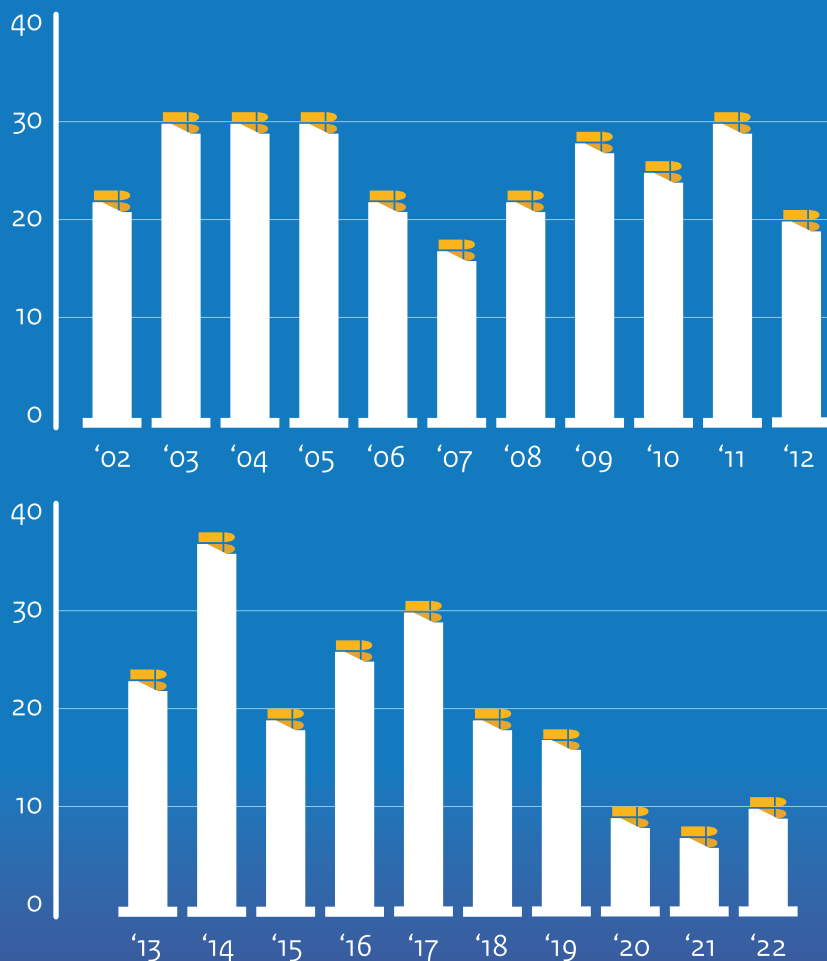

Factsheet 2023-6

Update Liquidaties 2022

R. Meijer, N. Liebregts & B. van Gestel

Figuur 1 Aantal liquidaties 2002-2022

Introductie

In het rapport *Tweede verkennende studie liquidaties* is verslag gedaan van het aantal liquidaties in Nederland van het jaar 2000 tot en met 2020 (Van Gestel & Kouwenberg 2021). Deze notitie bevat een update van die aantallen voor het jaar 2022. We kijken in hoeverre de aantallen uit 2022 aansluiten bij het eerder geschetste beeld. Naast het aantal liquidaties worden in deze notitie ook enkele

andere kenmerken van gepleegde liquidaties in 2022 beschreven zoals pleegplaats (regio), leeftijd van slachtoffers en de relatie met drugscriminaliteit.

Werkwijze

Voor de datavergaring hebben we wederom alle regionale politie-eenheden benaderd (de Dienst Regionale Informatie Organisatie [DRIO] van elke politie-eenheid) met de vraag

of zich in 2022 dodelijke incidenten hebben voorgedaan die gekenschetst kunnen worden als een liquidatie, te weten een vooraf geplande, doelgerichte moord vanuit een georganiseerd crimineel verband (het motief van de moord hoeft vanuit deze operationalisatie niet bekend te zijn om een moord als liquidatie te kenschetsen). We hebben het verzoek gedaan om twijfelgevallen ook aan te leveren, zodat we zelf een selectie konden maken. Als de aangeleverde gegevens daar aanleiding toe gaven, hebben we bij de betreffende politie-eenheden navraag gedaan over achtergrondinformatie omtrent het incident en het slachtoffer en/of de verdachten.

Daarnaast hebben we incidenten en achtergrondinformatie verzameld via een digitale desk-research van open bronnen (mediaberichten, websites en onderzoeksjournalistieke producties). De door de politie aangeleverde informatie is op deze wijze aangevuld met informatie uit open bronnen. Op basis van de zo vergaarde informatie hebben we vervolgens incidenten geselecteerd.¹

Een incident wordt voor dit overzicht als liquidatie meegeteld indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- (1) er is sprake van één of meerdere dodelijke slachtoffers;
- (2) de modus operandi wijst op een vooraf geplande, doelgerichte moord (bijvoorbeeld door aanwezigheid van een uitgebrande vluchtauto);
- (3) het slachtoffer en/of de dader kan in verband gebracht worden met een georganiseerd crimineel verband.

Criterion 2 heeft als doel om impulsieve, niet vooraf geplande daden uit te sluiten, bijvoorbeeld een uit de hand gelopen ruzie of roofoverval. Criterion 3 heeft als doel om vooraf geplande moorden die vanuit de privésfeer zijn gepleegd, uit te sluiten (bijvoorbeeld religieuze eerwraak of een partnermoord). Bij criterium 3 hanteren we een ruime uitleg. In algemene zin geldt: als evident is dat het een moord betreft in de privésfeer, hebben we deze uitgesloten. Zo niet, dan hebben we het incident meegenomen (mits uiteraard ook aan criterium 1 en 2 is voldaan). Criterion 3 betreft dus feitelijk een uitsluitingscriterium. Moordaanslagen op personen die zelf geen deel uitmaken van criminele organisaties maar door hun beroep of familieband wel in verband staan met een criminele organisatie, tellen we ook mee. Liquidaties waarbij vermoed wordt dat de moordopdracht van een politiek regime of politieke groep afkomstig is, zijn ook in het overzicht meegenomen (zoals de moord in 2017 op een Iraniër in Den Haag).

Verder zijn liquidaties van Nederlanders die plaatsvonden in het buitenland meegerekend, als die gerelateerd kunnen worden aan georganiseerde criminaliteit in Nederland. Ook zijn liquidaties meegeteld van personen uit het buitenland die in Nederland zijn omgebracht, als deze gerelateerd kunnen worden aan een crimineel milieu in Nederland. Voorts zijn ook incidenten meegeteld waarbij de verkeerde persoon doelwit is geworden van de moordaanslag en daarbij dodelijk is getroffen (de 'vergismoorden'), als ook de incidenten waarbij toevallige omstanders dodelijk zijn getroffen door een moordaanslag.

¹ Tot 2018 maakten we voor de datavergaring gebruik van een intern operationeel databestand op landelijk niveau, waar incidenten over liquidaties in waren opgenomen. Hoewel we na 2018 in principe gebruik maken van dezelfde politiedata, incidenten die kunnen duiden op een liquidatie, kunnen we niet uitsluiten dat de verschillen tussen het aantal liquidaties tot 2018 en na 2018 een registratie-effect te zien geven, omdat de dataverzameling via een andere weg is verlopen. De algemeen dalende trend die we signaleren sinds 2017 komt echter overeen met de trend die in andere overzichten van liquidaties naar voren komt.

Alleen voltooide liquidaties zijn voor dit overzicht meegenomen. Pogingen zijn niet meegerekend, ook niet als slachtoffers daar blijvend letsel aan hebben overgehouden. Vermissingen zijn evenmin meegerekend, ook niet als de politie vermoedt dat de vermiste is geliquideerd. Zie voor een uitvoerige beschrijving van de discussie over definities van liquidaties onder andere Van Gestel & Kouwenberg (2021, p. 13 e.v.), Slot (2009) en Van de Port (2001).

Aantallen

In 2022 zijn elf liquidaties gepleegd, dat zijn er drie meer dan het jaar ervoor. Ondanks de stijging sluit het relatief lage aantal aan bij de sterke daling die sinds 2018 is ingezet. Het aantal liquidaties schommelde lange tijd tussen de 18 en 31 per jaar, met een uitschieter naar 38 in 2014 (zie figuur 1).

Zoals in figuur 1 is af te lezen, daalt het aantal liquidaties aanzienlijk sinds 2018: van 31 in 2017 gestaag naar 18 in 2019, tot 8 in 2021. Deze daling is opmerkelijk en laat een laagte-record zien. Een mogelijke verklaring voor die sterke daling vormt het grote aantal

aanhoudingen van criminele kopstukken en ‘moordmakelaars’ in de afgelopen jaren, waardoor minder liquidatieopdrachten zijn gegeven en minder personen beschikbaar zijn om liquidaties te organiseren. Zie voor een uitgebreidere beschrijving van deze en andere mogelijke verklaringen de *Tweede verkennende studie liquidaties* (Van Gestel & Kouwenberg, 2021, p. 25 e.v.). Of de toename van het aantal liquidaties in 2022 betekent dat de daling zich heeft gekeerd zullen de komende jaren uitwijzen, echter ligt het aantal van 2022 nog steeds (aanzienlijk) lager dan de aantallen van voor 2018.

Locaties

In tabel 1 en figuur 2 staan gegevens over de pleegplaats van liquidaties die zijn gepleegd tussen 2013 en 2022².

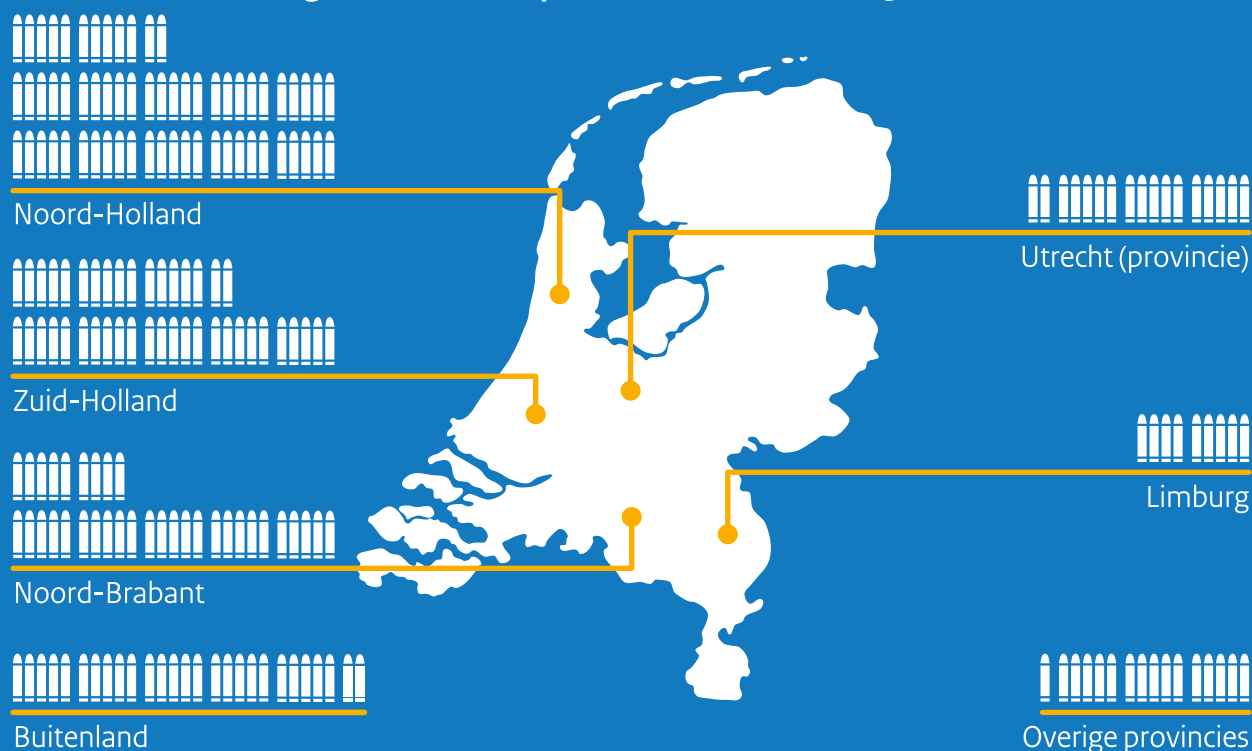
De locatie is vastgesteld op basis van de gemeente waar het incident plaatsvond. Als er geen getuigenissen waren van de moord, is uitgegaan van de gemeente waar het lichaam van het slachtoffer is gevonden.

Tabel 1 Aantal liquidaties naar locatie

Locatie	'13	'14	'15	'16	'17	'18	'19	'20	'21	'22	Totaal
Noord-Holland	8	14	9	7	4	5	8	2	4	1	62
Zuid-Holland	6	3	2	3	10	4	2	4	3	5	42
Utrecht	2	3	2	4	3	0	2	1	0	0	17
Noord-Brabant	3	10	5	2	5	5	2	0	0	2	34
Limburg	3	0	1	0	3	0	0	0	1	1	9
Overige provincies	1	4	0	3	3	1	1	3	0	0	16
Buitenland	1	4	1	8	3	5	3	0	0	2	27
Totaal	24	38	20	27	31	20	18	10	8	11	207

²Vanaf 2013 is op casusniveau informatie beschikbaar.

Figuur 2 Aantal liquidaties naar locatie 2013-2022

De meeste liquidaties zijn gepleegd in Noord-Holland, met name in Amsterdam. Daarna volgt Zuid-Holland. Daar gaat het in het merendeel van de gevallen om Rotterdam als pleegplaats. In 2022 is bijna de helft van het aantal liquidaties (vijf) in Zuid-Holland gepleegd, waarvan drie in Rotterdam. Ook vonden er twee liquidaties van Nederlanders plaats in het buitenland in 2022, namelijk in Zuid-Spanje en België (Antwerpen).

Leeftijd

De leeftijd van slachtoffers is in figuur 3 weergegeven. Het merendeel van de slachtoffers (60%) is tussen de 21 en 40 jaar op het moment van overlijden. Ruim een derde (34%) van de slachtoffers is tussen de 41 en 60 jaar. Alleen in 2018 en 2019 vielen er slachtoffers onder de 21 jaar. De leeftijd van slachtoffers van liquidaties is in de afgelopen jaren nauwelijks veranderd.

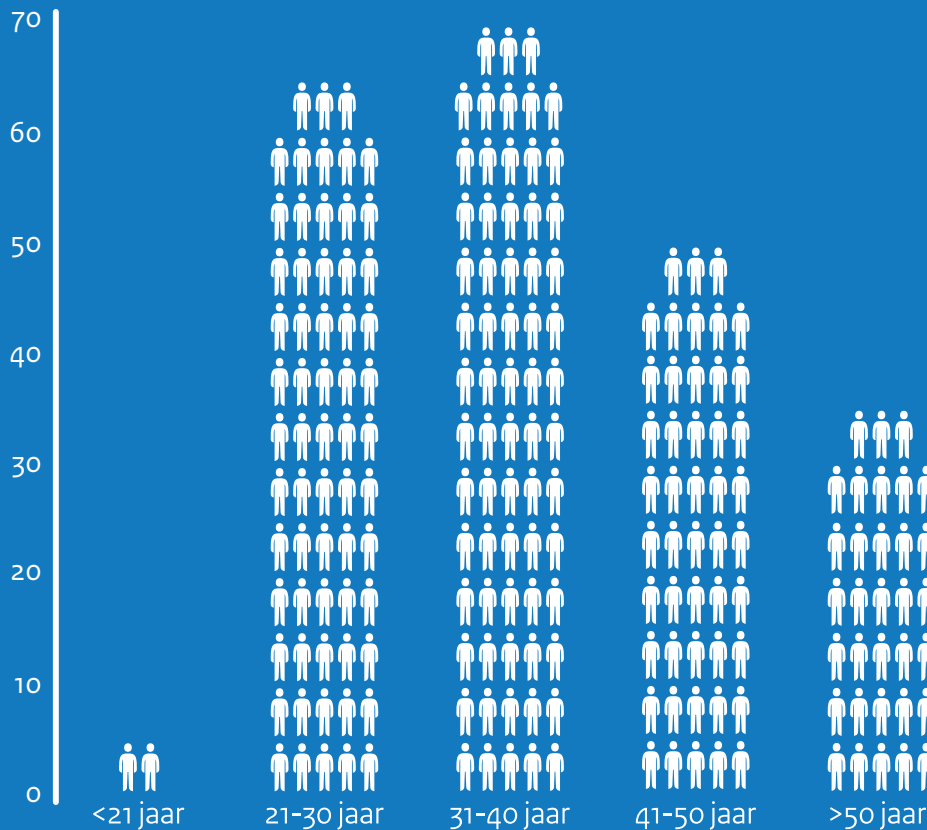
Slachtoffers en collateral damage

De aantallen die hiervoor zijn gepresenteerd, hebben betrekking op het aantal incidenten

en niet op het aantal slachtoffers. Een liquidatie waarbij twee mensen zijn gedood, is geteld als één liquidatie. Tussen 2013 en 2022 was in acht gevallen sprake van een dubbele moord en in één geval van een viervoudige moord. Bij de liquidaties waarbij meerdere dodelijke slachtoffers zijn gevallen, is het aannemelijk dat niet alle slachtoffers het beoogde slachtoffer waren van de liquidatie. De tweede persoon heeft dan waarschijnlijk de 'pech' gehad zich in aanwezigheid van het beoogde slachtoffer te bevinden en diens dood is in die gevallen door de schutter(s) op de koop toegenomen.

Verder is sinds 2013 bijna elk jaar bij een of meerdere liquidaties een verkeerd persoon 'per vergissing' gedood. Tussen 2013 en 2016 waren er minimaal negen vergismoorde. In 2017 en in 2021 was sprake van één, en in 2018 en in 2020 was sprake van twee vergismoorde. In 2019 en 2022 vonden geen vergismoorde plaats. De vergismoorde en de dodelijke slachtoffers die bij een dubbele moord geen beoogd doelwit waren, kunnen

Figuur 3 Leeftijd slachtoffers van liquidaties 2013-2022

vanuit het perspectief van de schutter beschouwd worden als *collateral damage* en indiceren een grove en slordige werkwijze van de schutter(s).

Drugscriminaliteit

In 2022 komt bij meer dan de helft van de liquidaties een verband met drugscriminaliteit naar voren. Bij zes slachtoffers gaat het om directe betrokkenheid, veelal het handelen in drugs, en in één geval om drugsproductie. Bij twee slachtoffers is er een mogelijk verband met drugscriminaliteit, dan gaat het om directe familieleden die betrokken zijn bij drugscriminaliteit. Drie slachtoffers kunnen in verband worden gebracht met georganiseerde criminaliteit, maar het is bij hen niet bekend of er een relatie is met drugscriminaliteit.

Literatuur

- Van de Port, M. (2001). *Geliquideerd. Criminele afrekeningen in Nederland*. Meulenhoff.
- Van Gestel, B., & Kouwenberg, R.F. (2021). *Tweede verkennende studie Liquidaties (Cahier 2021-23)*. WODC.
- Slot, E. (2009). *Met groot verlov: Liquidaties in crimineel Nederland*. Uitgeverij Bert Bakker.

Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC) is het kennisinstituut voor de rechtsstaat. Het WODC doet zelf onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek of laat dit doen door erkende instituten en universiteiten, ter ondersteuning van beleid en uitvoering.

Deze reeks omvat korte verslagen van onderzoek dat door of in opdracht van het WODC is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud het standpunt van de Minister van Justitie en Veiligheid weergeeft. Alle rapporten van het WODC zijn gratis te downloaden van [WODC Repository](#).

Voor meer informatie: www.wodc.nl